

Vzajemnost

LETNIK 52

MAJ 2026 / 3,00 €

PRILOGA:

**KO NE
ZMOREMO SAMI**

FRANCKA ČETKOVIĆ

**Sindikate
potrebujemo vedno bolj**

Sindikate potrebujemo vedno bolj

Za pravice se je treba vedno znova boriti, tudi za tiste, ki že obstajajo, pa seveda še za kaj drugega, pravi **Francka Četkovič**, predsednica Sindikata upokojencev Slovenije (SUS), ki deluje v okviru Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Ekonomistka po poklicu je bila na začetku delovne kariere zaposlena v mariborski tekstilni tovarni Svila, med letoma 1982 in 1986 je bila podpredsednica Zveze sindikatov Slovenije, nato je delala na drugih področjih, dokler se po upokojitvi ni znova pridružila sindikalistom. Od letos je tudi predsednica Sveta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Kadarkoli se oglasi, opozarja na krivice, zahteva spoštovanje predpisov ter odločno zagovarja solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje.

Kolikokrat še slišite vprašanje, zakaj bi upokojenci sploh potrebovali svoj sindikat?

To vprašanje še vedno pogosto slišimo, čeprav SUS obstaja že skoraj 30 let. Ustanovljen je bil po vzoru italijanskih sindikatov. Italijani imajo zelo močne upokojenske sindikate, so najštevilčnejši in tudi najbolj aktivni v okviru Evropske zveze upokojenih in starejših Ferpa.

Prepričana sem, da člani SUS veliko prispevamo k boljši družbi, tudi s svojimi izkušnjami in pogledi na rešitve. Dobro sodelujemo z drugimi sindikati v okviru Zveze svobodnih sindikatov, na primer zelo aktivni smo bili pri pokojninski reformi. Ne borimo se samo za pravice starejših, predvsem gojimo in poudarjamo solidarnost, vzajemnost in medgeneracijsko povezanost. Zdi se mi, da je na te vrednote treba vsak dan znova opozarjati.

Še vedno se dogajajo krivice. Na primer: več kot 90 tisoč ljudi je imelo 40 let delovne dobe, pa jim mora država izplačevati zagotovljeno pokojnino. Ta zdaj znaša 826 evrov. Žal veliko ljudem manjka le nekaj mesecev do polne delovne dobe, pa je ne dobijo. Če smo socialna država, mora imeti vsak državljan vsaj minimalne prejemke, da lahko, kolikor je mogoče, dostojno živi. Zato smo se borili za varstveni dodatek. Od 1. aprila je cenzus za pridobitev varstvenega dodatka 746 evrov. To je možnost za tiste, ki živijo sami in prejema 500 ali 600 evrov pokojnine, da vsaj malo izboljšajo svoj

položaj. Veseli me, da smo pri pokojninski reformi končno dosegli dve izboljšavi pri varstvenem dodatku: da niso več potrebni podpis otrok in da centri za socialno delo po uradni dolžnosti preverjajo in samodejno podaljšujejo to pravico.

V okviru reforme so bile sprejete tudi nekatere rešitve, ki ne vplivajo ugodno na višino pokojnin, vendar ne smemo pozabiti, da pokojnine temeljijo na plačah. Nekateri so nezadovoljni, češ 40 let sem delala, pa dobim enako kot oni. Ne, gre za socialno varnost iz drugega vira. Ta določila so res vključena v pokojninski zakon, vendar sredstva za to izhajajo iz postavke za socialo.

Treba se je veliko pogovarjati z ljudmi in razlagati. Tudi zato je naš sindikat dobrodošel. Imamo še eno prednost: SUS ima v okviru Zveze svobodnih sindikatov možnost v Ekonomsko-socialnem svetu dajati pripombe, mnenja in predloge. To možnost zastopanja interesov upokojencev imamo, ker po evropski ureditvi lahko v takih organih sodelujejo predstavniki vlade, delodajalcev in delojemalcev, kar smo posredno sindikati. Če zagovarjamo stališča na strokovnih temeljih in vemo, da imamo prav, smo kar glasni. Privolimo v najboljšo možnost, ki jo je mogoče izposlovati.

Vedno znova se zapleta pri minimalni plači, saj se je od nekdanj pre malo poglobljalo v sistem plač. Če je minimalna plača tisoč evrov in je odmerni odstotek za pokojnino 70 odstotkov, koliko boš imel po-

kojnine? Vedno boš pod pragom revščine. Ampak če kot podjetnik delavcu ne moreš zagotoviti minimalne plače, zapri podjetje! Zagotovljena pokojnina je dobra rešitev, vendar je potuha delodajalcem, ker bo država dodala človeku, da bo nekako živel. Pravilno je, da zasluži toliko, da ima dostojno pokojnino.

Menite, da imajo sindikati še tako moč kot nekoč? Jih še potrebujemo?

Sindikate vsekakor še potrebujemo. Vse bolj. To se je pokazalo pri razpravah o pokojninski reformi. Nekateri so zelo zagovarjali drugi steber in kot zgled navajali Hrvaško, kako vlaga v gospodarstvo in baranta s tem pokojninskim denarjem. Ne povedo pa, v kakšni revščini živijo upokojenci in da so prvi steber uničili, ker so sredstva celo iz prvega prenašali v drugega. S tem denarjem kupujejo tovarne – za čigav žep? Za upokojence že ne.

Zelo občudujem sindikaliste po podjetjih in tovarnah. To so ljudje, ki morajo veliko vedeti in biti s srcem pri stvari, saj so močno na udaru. Opažam pa, da se mlajši težje odločajo za delovanje v sindikatu. Zato toliko bolj občudujem naše člane, vsi so že v letih, a imajo še toliko volje in energije. Dela nam še ne bo zmanjkalo.

Kako pa sicer živijo slovenski upokojenci?

V javnosti se veliko govori o nizkih pokojninah. Po podatkih iz letošnjega februarja 460 tisoč oziroma

A photograph of an elderly woman with short, vibrant red hair, smiling warmly. She is wearing a dark brown cardigan with a pattern of red floral motifs over a red top. She stands on a balcony with a green railing, her right hand resting on it. To her right, a large red flag with a white logo is visible. The background shows a cityscape with red-tiled roofs and a green hillside under a bright sky.

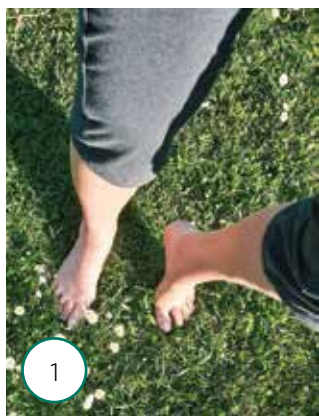
Starejši nismo
samo socialni in
zdravstveni problem.

Izboljšujmo hojo

Hoja kot osnovna telesna dejavnost je pravzaprav čudovita danost, na katero ne pomislimo, dokler nam vse služi tako, kot nas je obdarila narava. Ko pride do motnje, se življenje lahko bistveno spremeni. Današnje enostavne vaje so namenjene vsem, ki želite ohraniti vitalno hojo, predvsem pa tistim, ki jo morate izboljšati za lažje opravljanje vsakodnevnih dejavnosti.

Pred začetkom rekreacije ali dela se je intenzivno pretegotvanje izkazalo za odlično ogrevanje. Če se boste pretegotvali do zadihanosti, se bo sprostila marsikatera napetost, kar bo olajšalo izvedbo.

1
Izmenično dvigovanje pet

rahlo dvignite nasprotno nogo od tal. Vaja je nadvse pomembna za razvijanje ravnotežja, kar pomaga preprečevati motnje v ravnotežju in s tem padce. Med izvedbo enakomerno dihajte skozi nos in ponavljajte nihanje do rahle zadihanosti.

2
Prenos teže z noge na nogo

Učinkovita vaja je potisk kolen navzdol (fotografija 4), ki ga zadržite vsaj pet sekund. Ob tem naj bo stopalo ves čas upognjeno. S krepitvijo kolen in stegen se hoja zelo izboljša. Vajo pravilno ponovite vsaj petkrat.

Mehkobo gibanja lahko izboljšate z izmeničnim dvigovanjem pet od tal (fotografija 1). Tisti, ki težje stojite, lahko vajo izvajate sede. Občutek toplote ali blage utrujenosti v gležnjih je znak, da je bila vaja uspešna. Za počitek nežno zaokrožite z gležnji.

Prenos teže z ene noge na drugo (fotografija 2) otroci poznajo kot medvedjo hojo. Ob nagibu vstran

Polpočep z rokami v predročju in iztegnjeno hrbtenico (fotografija 3a) krepi mišice nog. V čepu enakomerno dihajte in vztrajajte nekaj sekund, pete pa ves čas potiskajte ob tla. Nato vzravajte telo (fotografija 3b) in popolnoma iztegnite kolena. Vajo ponovite tolikokrat, kolikor zmorete, nato stresite mišice celoga telesa.

3a
Polpočep in ...

3b
... popolna vzravnavna.

Krčenje kolen (fotografija 5) »odpira« kolena, jih maže in prinaša občutek olajšanja. Krčenje kolena v vzravnanu drži ponovite desetkrat z vsako nogo. Na koncu se doobra pretegnite kot na začetku in dan nadaljujte za kanček lahkotneje kot pred vadbo.

5
Pokrčite koleno in zadržite

4
Pritisk kolen navzdol

Pripravimo kožo na poletje

V toplem delu leta z veseljem razkrivamo kožo sončnim žarkom, da bi pridobili vitamin D in okrepili zdravje. Sonce daje življenje, a ga tudi uničuje, zato je treba kožo vedno zavarovati pred škodljivimi vplivi močnega sonca.

Pogosto pozabljamo, da je kot največji telesni organ enako pomembna kot srce, želodec, ledvice ali jetra. Sodeluje tudi pri uravnavanju telesne vlage in temperature. V nasprotju s pričakovanji smo na mraz manj občutljivi kot na vročino. V kvadratnem centimetru kože imamo do tri čutnice za mraz, za vročino pa jih je šestkrat več.

Pod vplivom sončnih žarkov se *tirozin* v koži spremeni v barvni pigment, ki potemni ter kožo varuje pred opeklinami in spodbuja imunsko odpornost. Ob sončenju se pod vplivom ultravijoličnih žarkov ergosterin, oblika holesterola, spremeni v vitamin D. To je pozitiven vidik sončenja, saj se poveča napetost in prožnost kože, poleg tega bolje slišimo in vidimo, ker vitamin D spodbuja dober vid in sluh ter krepi kosti. Vendar moramo omeniti tudi negativni vidik pretiranega sončenja. Pod vplivom sončnih žarkov v koži sočasno potekata dva kemična procesa: oksidacija in dehidracija. Če ju ne uravnavamo, lahko škodita. Pri tem v koži, tako kot v vseh drugih celicah, nastajajo prosti radikali, ki poškodujejo elastinska in kolagenska vlakna, ter onemogočajo meha-

nizme za obnovo celic. Če dodamo še škodljiv vpliv onesnaženega zraka, ozonsko luknjo, kajenje, stres in ekstremne športne napore, je škoda še večja. Koža nas vedno opozarja, kaj ji primanjkuje, le pozorni moramo biti.

Prehranjuje se od znotraj in se tudi varuje s hrano od znotraj navzven. Pri oroženeli ali luskavi koži je treba s hrano vnesti več vitaminov A in B₆ ter cink. Pri slabi pigmentiranosti pa moramo uživati jedi, ki vsebujejo baker (na primer slive). Marsikatera ženska v srednjih letih pozna značilno rdečico zaradi razširjenih kapilar pod povrhnjico. Tem svetujem uživanje jedi, ki vsebujejo vitamin B₃. Pri belcih ločimo več tipov kože, osnovni so trije: mastna, suha in mešana. Več težav povzroča suha koža. Vedeti moramo, da se koža masti od znotraj in ni vseeno, kakšno maščobo uživamo. Dobro je uživati zdrave nasičene maščobe in uravnovežiti esencialne maščobne kisline omega 3 in omega 6. Ali smo pred soncem zavarovani ali ne, nam pokaže ogledalo, če si pozorno ogledamo šarenici posameznega očesa; če so na njih rumeni madeži ali pege, *pingvekule*, za zaščito nismo naredili dovolj.

Hranila, ki pomagajo varovati kožo

V naravi je veliko hranil, ki nam poleti pomagajo zavarovati in nahraniti kožo. Najprej moramo poskrbeti za antioksidante. Izjemno antioksidativno moč imajo **borovnice**, tako gozdne kot vrtno. V kožici je pet vrst *antocianinov*, ki preprečujejo škodo na celični ravni in DNK, ter *elagična kislina*, ki zavira nastanek raka. Imajo ključno vlogo pri zaviranju staranja, blažijo vnetja in spodbujajo nastanek kakovostnega

Špinačne palačinke

kolagena. Vidni znak izboljšave so zmanjšani kolobarji okrog oči. Podobno vlogo ima tudi drugo **jagodičje**: brusnice, maline, robidnice, sibirske borovnice, rdeče grozdje, ribez, pa tudi rdeča pesa in jajčevci. Ker se poleti zaradi vročine koža razširi, stanjša in žilice pod njo postanejo vidnejše, temu pravimo kuperroza. Treba je še povečati vnos teh flavonoidnih snovi, da okrepimo stene žilic. Da bo koža spet gladka, uživajmo **česen**, **por** in **ingver**. Flavonoidi v **pomarančah** in citrusih absorbirajo svetlobo, varujejo DNK in zmanjšujejo vpliv rakotvornih snovi. Prav citrusi, bogati tudi z vitaminom C, so pomembni v boju proti alergijam. Med močne flavonoide spada tudi **zeleni čaj**, ki preprečuje nastanek poškodb zaradi sonca in zmanjšuje nevarnost za kožnega raka. Dolgotrajno nezaščiten izpostavljanje soncu in ultravijoličnemu sevanju povzroča degeneracijo rumene pege in vpliva na nastanek sive mreže. Tu si pomagamo s **špinačo** skupaj z maščobnimi kislinami omega-3, da zmanjšamo količino prostih radikalov. Količino pigmenta v očesni rumeni pegi povečujejo in preprečujejo njeno starostno degeneracijo kopriva, listni in kodrolistni ohrovt, listje repe,

Ječmenova solata

Leto jubilejev za živahno Primorko

Ivica Vergan, glasbenica, pevka in avtorica skladb Primorskih fantov, bo junija letos praznovala 75. rojstni dan. Za ta jubilej si je podarila potovanje v Mehiko, kamor je odšla na začetku letošnjega leta. Potovanja so poleg glasbe že od nekdaj njena velika strast.

Ivica Vergan s članicami društva Dobra volja

Primorko vsi poznajo kot damo, ki vsak dan teče, hodi v fitnes, rada kuha, vrtnari in je aktivna članica društva Dobra volja. Pogosto sede na vespo in se iz Plavij nad Škofijami odpelje po nakupih v bližnji Trst. Rada popazi tudi na vnučko Frejo, ki že veselo prepeva. »Preprosto obožujem življenje, in to se kaže pri vseh mojih dejavnostih. Rada se izobražujem in družim z veselimi ljudmi, zato je marsikdaj dan kar prekratek za vse, kar bi rada postorila,« pravi Ivica Vergan, ki je večča tudi šivanja in pletenja. Svoje bližnje pogosto razveseli z darilcem, ki nastane pod njenimi spretnimi rokami.

Na odru že 70 let

Na oder je stopila že kot petletna, torej pred natanko 70 leti. Mineva tudi 40 let, odkar so na Radiu Koper zavrtili prvi avdio posnetek njene lastne pesmi, ki jo je zapela na prireditvi *Pokaži, kaj znaš* v Hrvatinih. Takrat si je oder delila s priznanim harmonikarjem Otaviom Brajkom. Jubilej, ki ga bodo Primorski fantje z njo zaznamovali 27. junija v letnem kinu Arrigoni v Izoli, bo zares poseben, saj ima Ivica, rojena kot Marija Spagnolo, za seboj bogato glasbeno pot, ki še traja. Že v zgodnjih otroških letih se je zaljubila v harmoniko, ki jo je igrala v nekaterih glasbenih zasedbah tudi čez mejo, denimo v zasedbi Mix Orchestra. Pa nima talenta le za glasbo – vozi motor in osebni avtomobil, sedla pa je celo za volan tovornega vozila in zanj, kot ena prvih žensk pri nas, uradno opravila vozniški izpit. Za volanom je spretna še danes, tako kot v kuhinji s kuhalnico ali pri peki peciva, kar dobro vedo člani društva Dobra volja iz Ško-

fij, ki pripravljajo različne kulinarčne dogodke, kot sta *Šparglijada* ali *Nonina žlica*. Ivica je aktivna v več sekcijah, zlasti plesni, saj od nekdaj rada pleše, o čemer smo se lahko prepričali v plesnem šovu, v katerem je pred časom sodelovala na komercialni televiziji.

A največji del življenjske poti je vendarle tesno povezan z glasbo, s Primorskimi fanti. V mornarski opravi se z njimi spretno vrti na odru in poje. Ni le pevka, temveč tudi avtorica številnih skladb. Najbolj prepoznavna je valček *Decembrski dan*, ki je nastal pred natanko 30 leti, zato tudi ta pesem letos praznuje okroglo obletnico. Naslednje leto bi jubilej (70 let), če bi še živel, praznoval dolgoletni vodja in najbolj prepoznaven Primorski fant Bogdan Gerk. Ansambel bo en večer naslednje leto v okviru ribiškega praznika v Izoli posvetil tudi njemu.

Barvita Mehika jo je očarala

Čeprav Ivica živi v vasi Plavje, od koder se odpira lep razgled na Koprski zaliv, je v začetku letošnjega leta uživala v morskih valovih na drugem koncu sveta, v Mehiki. »Po naključju sem lani na spletu zasledila objavo Mateje Lanurro in Stanke Martinšek Murgej, ki organizirata potovanja, in začutila, da bo to zame popoln odklop. Z njima in še devetimi sopotnicami sem 15 dni pohajkovala po Mehiki,« nam je zaupala. Očarale so jo neskončne plaže, ravno prav toplo morje in brezskrbnost domačinov. Uživala je med raziskovanjem starodavne majevske kulture polotoka Jukatan z najlepšimi mesti Merida, Valladolid, Bacalar, Izamal, Chichen Itza, Tulum in Uxmal. »To so pisana mesta in kraji, ki pripovedujejo zgodbe z vplivom Majeve skozi duhovne portale podzemlja, ki jim domačini pravijo *cenote*. To so veliča-

Član Primorskih fantov je tudi Ivičin sin Maksim.

Gobelin kot plod sodelovanja generacij

Deset let dela, tri milijone vbodov, petdeset odtenkov barv in več kot 11.700 ur šivanja so le nekateri izstopajoči podatki o megagobelinu, zgodbi o sodelovanju, vztrajnosti in skupni ustvarjalnosti v organizaciji Koroškega medgeneracijskega centra (KMC) z Raven na Koroškem.

Ustvarjalke gobelina z županom. Spredaj desno je Urška Vezonik.

Predsednica društva Urška Vezonik je na opravljeno delo ponosna. Dodaja, da vsak šiv v tem gobelinu nosi potrpežljivost članic in mentorice Katje Felle, njihovo znanje in srce. Nastajal je počasi, z občutkom in predanostjo – šiv za šivom, dan za dnem. Prav zato ima takšno vrednost. Še posebej jo navdihuje, da je ta projekt povezal generacije. Bogate izkušnje, spretnosti in tradicija so se prepletle z ustvarjalno energijo in svežim pogledom mlade akademske slikarke. Skupaj so dokazale, da lahko različne generacije ne le sodelujejo, ampak ustvarijo nekaj resnično izjemnega.

Zgodba se je rojevala počasi, s pogovori o tem, kaj bi članice KMC še lahko počele. Rodila se je zami-

sel o šivanju in lotile so se dela. V sklopu Medgeneracijskega ateljeja je projekt vezenja gobelina velikosti 200 x 300 cm, uradno imenovan *Ustavi-zašij-ponastavi*, potekal pod mentorstvom akademske slikarke mag. Katje Felle, ki si je zamislila motiv. »Ta zgodba nas bo še dolgo povezovala in navdihovala,« pravi Urška Vezonik. »To ni le gobelin. To je most med preteklostjo in prihodnostjo. Je dokaz, da znanje živi, ko ga delimo, in da umetnost raste, ko se povezujemo,« razloži.

Dvanajst let medgeneracijskega centra

Koroški medgeneracijski center Ravne na Koroškem je nastal na pobudo občine, ki je k ustanavljanju povabila tudi društvo upoko-

jencev in Koroški dom starostnikov. V domu so povabilo sprejeli kot izziv za dobro delovanje skupnosti, občina pa je z željo po kakovostnem bivanju vseh generacij ponudila prostore na odlični lokaciji. Program so oblikovali na podlagi potreb občanov in občank, od pogovorov, petja, plesa, ustvarjalnih delavnic do družabnih iger, ter ga sproti dopolnjevali po željah in idejah. KMC so odprli 20. maja 2014 in kmalu je postal središče dogajanja v občini, saj ga v povprečju obišče do štirinajst tisoč ljudi na leto. »Letos maja bomo zaznamovali dvanajsti rojstni dan in si zaželeli vse najboljše še za vrsto prihodnjih let,« pravi Urška Vezonik. Pove še, da KMC izvaja dvajset različnih dejavnosti, šteje blizu dvesto članov, na mesec imajo približno 1500 obiskovalcev, mentorice prostovoljke pa opravijo približno 1500 ur. Še zlasti so ponosni na dejstvo, da je center tudi gostitelj projekta Razdeljevanja hrane, ki ga izvajajo v partnerstvu z občino Ravne na Koroškem, Lions klubom in trgovskimi podjetji. »Približno sto odjemalcem vozimo hrano na dom štirikrat na teden. Lani smo razvozili 39 ton hrane in vesela sem, da smo se med prvimi v Sloveniji odločili za tak projekt. Kar malce strah me je, če ga v naši občini ne bi bilo, saj bi to povzročilo pravo socialno bombo,« dodaja Urška Vezonik. Ob tem dodaja, da se na rednih srečanjih, seveda ob klepetu in kavi, že pogovarjajo, kaj bi počeli v prihodnje.

Dejan Vodovnik
FOTOGRAFIJA: ARHIV KMC

Gobelin je poleg Katje Felle ustvarjalo 13 članic centra: Mira Blodnik, Silva Dover, Marija Veržun, že pokojni Zvonka Božič in Metka Slivnik, Marija Mravljak, Senija Grenko, Tatjana Pečečnik, Vida Jaušovec, Nada Jakopin, Jožica Mikic, Jelka Lečnik in Romanca Šart.

IZBRSKANO IZ SPOMINA

Drage bralke in bralci, mar ni škoda, da bi spomini na pretekle čase utonili v pozabo? Delite jih z nami in drugimi bralci, pobrsajte po starih albumih ali predalih, v katerih hranite stare fotografije, in nam jih pošljite na naslov: Vzajemnost, p. p. 134, 1001 Ljubljana. V zahvalo vam bomo poslali darilce.

Poročna slika Franca in Angele Martinčič (par na levi) je nastala 16. novembra 1926 v francoskem mestu Raismes, kjer je Franc delal kot rudar. Po vrnitvi domov leta 1928 sta zakonca prevzela kmetijo v vasi Jelovo nad Radečami. Rodilo se jima je sedem otrok, od katerih sta dva umrla že v otroštvu. Fotografijo hrani njun najmlajši sin **Zdravko Martinčič** iz Radeč.

Franc Drolc iz Motnika je služil vojaški rok v srbskem Požarevcu, od koder je pošiljal ljubeča pisma svoji kasnejši ženi. Na fotografiji iz leta 1927 stoji prvi z leve. Fotografijo je v objavo poslala njegova hči **Marina Drolc**.

Na fotografiji so otroci, ki so leta 1942 obiskovali vrtec v Lokvi. Kraj je takrat spadal pod Italijo, zato je bil pogovorni jezik v vrtcih in šolah italijanski. V prvi vrsti šesta z desne sedi **Marija Trobec** iz Kopra, ki še vedno ohranja stike s tremi prijateljicami iz najzgodnejših let.

Rože naših babic

Na vrtovih in balkonih naših prednikov so vedno cvetele rože. Naše babice so jih negovale z občutkom in potrpežljivostjo, pogosto brez posebnih pripomočkov, le z znanjem, ki se je prenašalo iz roda v rod. Vsaka sadika je imela svojo zgodbo, saj je bila pogosto podarjena ali so si jo izmenjale sosede.

Danes je to veliko bolj preprosto, saj na vrtnarijah najdemo najnoveše sorte rastlin, ki nas vabijo, da z njimi polepšamo terase. Kljub temu nas stare sorte in preizkušene rastline vedno znova prepričajo s trpežnostjo in zanesljivim cvetenjem.

Fuksija. Čudoviti cvetovi fuksij so pogosto krasili okna domačij, na katerih ni bilo neposrednega opoldanskega sonca. Zato so bile tako priljubljene na starih lesenih balkonih in gankih. Kdor jo je posadil na preveč senčno lego, je bil kmalu razočaran, saj so jo rade napadle uši in tripsi. Polsončne, dobro prevetrene lege obljublajo bogato cvetenje. Zanimivo je, kako se rod med seboj razlikuje po rasti in cvetovih. Pokončne fuksije imajo kratke, kompaktne poganjke, ki se ne prevešajo. Polviseče imajo omejeno rast in se le rahlo upognejo, medtem ko se prevešajoče fuksije z bogatimi cvetovi pod njihovo težo elegantno prevesijo čez rob posode. Cvetovi so videti kot balerine, ki s svojim nežnim gibanjem v vetru poplesujejo na plesišču. Dvojna fuksija ima dva niza cvetnih listov. Venčni listi so kot krilca, čašni pa baročno nabra-

Fuksija Bella 'Amelia'

Dalija Labella Maggiore 'Fun Pomegranate'

ni in običajno v različnih barvnih odtenkih. Fuchsia Bella 'Amelia' je ena od sort, ki lepo pokaže to razkošje. Dvojne fuksije najbolje uspevajo, če sproti odstranjujemo njihove odcvetele cvetove, saj tako rastlina ne porablja energije za tvorbo semen, temveč jo usmeri v nastanek novih popkov, kar občutno podaljša obdobje cvetenja.

Dalija. Klasične vrtno dalije poznamo že desetletja, razmnožujemo jih z delitvijo gomoljev in jih lahko vsako leto prezimimo. Gomolje jeseni izkopljemo, osušimo, shranimo in spomladi spet posadimo. To so velike, bujne rastline, ki jih sadimo na vrtove ob zavetje pročelij, da jih ne polomi veter, običajno pa potrebujejo oporo. Na vrt jih sadimo, ko je zemlja že nekoliko segreta in ni več nevarnosti pozebe, običajno v maju. Dalije so bile ponos vrta in vedno posajene na vidnem mestu, kjer so s svojimi velikimi cvetovi pritegnile pogled že od daleč. *Dahlia Labella Maggiore 'Fun Pomegranate'* spada med sodobne vrste, saj je vzgojena iz potaknjencev. Razlika med gomoljno dalijo in tisto, vzgojeno iz potaknjenca, je v tem,

da po 15. maju že sadite odraslo rastlino, ki bo zgodaj zacvetela, medtem ko gomoljno šele posadimo. Dalije, vzgojene v lončku, bomo uporabili za zasaditve cvetličnih posod in korit na balkonu. Ko bomo jeseni pospravljali korita z vegetativno razmnoženimi dalijami, nas lahko v zemlji presenetijo gomolji. Ti so običajno šibkejši in le redko iz njih zrastejo močne rastline, ni pa nemogoče.

Velikocvetna pelargonija. Pelargonije so bile skoraj nepogrešljive na vsakem oknu, pogosto v družbi nageljnov, fuksij in asparagusov, ki so skupaj ustvarjali prepoznavno podobo domačij. Novejše hibridne sorte so vse bolj zanimive zaradi nezahtevne vzgoje.

Pelargonium grandiflorum Candy Flowers 'Peach Cloud' je zelo cvetoča sorta, ki izhaja iz vsem dobro znane stare pokončne pelargonije *Pelargonium zonale*. Kot večina pelargonij tudi ta izvira iz južne Afrike. V višino in širino zraste približno 40 cm. Njeni listi so živo zeleni, rahlo nazobčani in ob dotiku nežno zadišijo. Cveti dolgo, od maja do prve zmrzali. Cvetovi se lepo razvijajo tudi v zelo vročem vremenu.

